

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

18 03 20 21 р.

№ 329

Про затвердження стандарту
вищої освіти за спеціальністю
052 «Політологія» для другого
(магістерського) рівня вищої освіти

На виконання частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», підпункту 12 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 року № 584),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, що додається.
2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2021/2022 навчального року.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра з питань європейської інтеграції Вітренка А.

Міністр

Сергій ШКАРЛІЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України

18.03.2021 р. № 329

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський) рівень
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Магістр
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	052 «Політологія»

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2021**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія».

Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2021 р. № 329.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України:

Батрименко Олег Володимирович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Дем'яненко Борис Леонідович, доктор політичних наук, професор, декан соціоісторичного факультету Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Куц Галина Михайлівна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ротар Наталія Юріївна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Третяк Олексій Анатолійович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Фісун Олександр Анатолійович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Щедрова Галина Петрівна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

Додатково залучені експерти:

Гомза Іван Анатолійович, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри публічної політики Київської школи економіки (KSE);

Духневич Віталій Миколайович, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії психології політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України;

Круглашов Анатолій Миколайович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Митко Антоніна Миколаївна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Смолянук Володимир Федорович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних технологій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Стандарт розглянуто і схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 04.07.2017 р. № 17).

Фахову експертизу проводили:

1. **Бабкіна Галина Іванівна**, доктор політичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Академії політичних наук України, Відмінник освіти України, завідувач кафедри політичних наук Інституту політології та права НПУ імені М.П. Драгоманова.

2. **Зеленько Галина Іванівна**, доктор політичних наук, професор, завідувач відділу теоретичних та прикладних проблем політології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень імені І.Кураса НАН України.

Методичну експертизу проводили:

1. **Трима Катерина Андріївна**, кандидат політичних наук, провідний науковий співробітник відділу політики та врядування у вищій освіті Інституту вищої освіти НАПН України.

2. **Таланова Жаннета Василівна**, доктор педагогічних наук, с.н.с., доцент, менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень і пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт погоджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (протокол від 26.01.2021 р. № 1).

Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	052 «Політологія»
Форми здобуття освіти	Очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна
Освітня кваліфікація	Магістр політології за спеціалізацією (зазначається за наявності).
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти «Магістр» Спеціальність 052 «Політологія» Спеціалізація (зазначається за наявності)
Опис предметної області	<p><i>Об'єкти вивчення:</i> політичні відносини між акторами та інститутами на місцевому, національному та глобальному рівні (politics, policy, polity), влада та урядування, політичні інститути та процеси, політичні трансформації, публічна політика, світова політика та політика окремих країн та регіонів.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у політичній сфері та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> нормативна та емпірична політична теорія, політична методологія, порівняльна та прикладна політологія, глобальні та регіональні студії, спеціальні політологічні дисципліни.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> кількісні та якісні методи досліджень, технології та інструментарій аналізу політичної сфери.</p> <p><i>Інструменти й обладнання:</i> сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси та програмні продукти, які застосовуються у практичній політичній діяльності та дослідній роботі у сфері політичних наук.</p>
Академічні права випускників	Можливість навчання за програмою третього (доктора філософії освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.

III. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання

Для здобуття освітнього рівня «магістр» можуть вступати особи, що здобули освітній рівень «бакалавр».

Програма фахових вступних випробувань для осіб, що здобули попередній рівень вищої освіти за іншими спеціальностями повинна передбачати перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

IV. Обсяг кредитів ЄКТС для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньо-професійної програми становить 90 кредитів ЄКТС.

Обсяг освітньо-наукової програми магістра становить 120 кредитів ЄКТС, з них обсяг дослідницької (наукової) компоненти обов'язково становить не менше 36 кредитів ЄКТС.

Мінімум 35% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим Стандартом вищої освіти.

Мінімум 6 кредитів ЄКТС має бути призначено для практики.

Заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою підготовки магістра (спеціаліста) за іншою спеціальністю. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, не може перевищувати 25 % від загального обсягу освітньої програми.

V. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК08. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.</p> <p>СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.</p> <p>СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні.</p> <p><i>Додатково для освітньо-наукових програм:</i></p> <p>СК08. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати політологічні дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК09. Здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.</p>

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

ПР01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПР 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.

ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.

ПР 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПР 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

Додатково для освітньо-наукових програм:

ПР09. Конструювати дизайн, планувати і виконувати наукові дослідження з використанням якісних і кількісних методів та спеціалізованого інструментарію політичної науки, у тому числі формулювати і перевіряти гіпотези, інтерпретувати дані, обґрунтовувати висновки.

ПР10. Брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестация здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.
Вимоги до кваліфікаційної роботи та її публічного захисту	Кваліфікаційна робота має передбачити самостійне розв'язання складної задачі або проблеми у політичній сфері на основі фахових досліджень та/або здійснення інновацій. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на офіційному сайті або в репозитарії закладу вищої освіти або його підрозділу.

VII Вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань або групою спеціальностей міждисциплінарних освітньо-наукових програм

Для міждисциплінарних освітньо-наукових програм для зазначення спеціальності 052 «Політологія» в освітній кваліфікації необхідно забезпечити набуття здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти. У разі створення міждисциплінарної освітньо-наукової програми обов'язковим є забезпечення формування загальних компетентностей: 2, 3, 7; спеціальних компетентностей 1, 2, 3 та результатів навчання 1, 2, 3, 4, 5, 6.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Закон «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx

4. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dk003.com>

5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

6.Перелік галузей знань і спеціальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

Корисні посилання:

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.
2. Council Recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. URL : <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/en.pdf>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
3. The Framework of Qualifications for the European Higher Education Area. URL : http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
4. International Standard Classification of Education. ISCED 2011. URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.
5. International Standard Classification of Education (Fields of education and training 2013 (ISCED-F 2013) – Detailed field descriptions. URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>
6. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г.Кременя.– К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014.– 100 с.
7. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu>.

Генеральний директор директорату
фахової передвищої, вищої освіти

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 052«Політологія» є рамковим документом, в якому визначається сукупність обов'язкових вимог до освітніх програм закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку таких фахівців.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших освітніх компонентів, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм можуть вказувати додаткові компетентності і результати навчання.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК та матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей представлені в Таблицях 1 і 2.

Таблиця 1. Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей/ результатів навчання дескрипторам НРК (магістр політології 7-го рівня НРК)

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Уміння/навички Ум1 Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур Ум 2 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах Ум 3 Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Комунікація К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність та автономія АВ1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів АВ2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів АВ3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК01	-	Ум2	-	АВ 3
ЗК02	Зн1	Ум1	К1	АВ1
ЗК03	Зн1	Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2
ЗК04	-	Ум2, Ум3	К1	АВ2, АВ3
ЗК05	Зн1	Ум2, Ум3	К1	АВ2, АВ3
ЗК06	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2
ЗК07	Зн1	Ум3	-	АВ3
ЗК08	-	Ум1, Ум3	К1	АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК01	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3
СК02	Зн1	Ум1, Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2, АВ3
СК03	Зн1	Ум2	К1	АВ2, АВ3
СК04	Зн1	Ум1, Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2
СК05	Зн1	Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2
СК06	Зн1	Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2
СК07	Зн1	Ум2, Ум3	К1	АВ1, АВ2
СК08	Зн1	Ум2	К1	АВ1, АВ2
СК09	Зн1	Ум2	К1	АВ1, АВ2, АВ3

Таблиця 2. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																
	Інтегральна компетентність																
	Загальні компетентності								Спеціальні (фахові, предметні) компетентності								
	ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	ЗК05	ЗК06	ЗК07	ЗК08	СК01	СК02	СК03	СК04	СК05	СК06	СК07	СК08	СК09
ПР01.	+	+							+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР 02.		+									+	+	+	+	+		
ПР 03.				+	+			+						+		+	+
ПР 04.			+						+							+	
ПР 05.			+												+	+	
ПР 06.		+			+	+			+	+	+	+	+	+	+		
ПР 07.				+				+		+	+				+		
ПР 08.			+		+					+		+	+	+			
ПР09.		+		+						+	+	+	+				
ПР10.	+				+			+	+						+		+